

På väg mot Hållbara Partille 2035

Hållbarhetsrapport för 2023

Partille kommunkoncern

Bilaga till Partille kommuns årsredovisning

Mars 2024

PARTILLE KOMMUN

Inledning

Omställningen till ett hållbart samhälle är en av vår tids absolut största utmaningar. Vi påverkar samhällsutvecklingen och bidrar till hållbar utveckling på både lokal, regional, nationell och global nivå. Samtidigt påverkar arbetet med hållbara utvecklingen alla våra verksamheter. Partille ska vara en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar kommun till år 2035. Vårt hållbarhetsarbete utgår från Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling samt kommunfullmäktiges målbilder och fokusområden i styrmodellen. Det innebär att hållbarhetsfrågorna ska genomsyra all verksamhet, bedrivs utifrån en helhetssyn och utgå från samverkan.

Hållbarhetsrapporten är en bilaga till Partille kommuns årsredovisning och sammanställer och följer upp Partille kommunkoncerns utveckling utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Fokus är att utifrån det kommande hållbarhetsprogrammets förslag på målbilder och utmaningar ta avstamp i en nulägesanalys och trender för att följa vår väg mot en hållbar kommun.

Analysen och slutsatserna i årsredovisningen utgår från det som redovisas i denna bilaga samt nämndernas årsredovisningar och Partillebos hållbarhetsrapport. Hållbarhetsrapporten (denna bilaga) tillsammans med analysen och slutsatserna i årsredovisningen skapar tillsammans en helhetsbild av Partille kommunkoncerns hållbarhetsarbete och utveckling. Syftet med den samlade hållbarhetsrapporteringen är att svara på frågorna: Hur går arbetet mot en hållbar kommun 2035? Vilka är våra största utmaningar i det fortsatta arbetet framåt?

Analys och nulägesbild utifrån målbilderna

Nedan följer en nulägesanalys utifrån det kommande hållbarhetsprogrammets förslag på målbilder:

- Ett attraktivt Partille med goda livsvillkor
- Ett robust och sammanhållet Partille
- Ett miljö- och klimatsmart Partille

Ett attraktivt Partille med goda livsvillkor

Partille kommun har vuxit med i genomsnitt en procent årligen de tre senaste åren. Det är en befolkningstillväxt som skapar hållbara förutsättningar och en möjlighet att hänga med i utbyggnaden av den kommunala servicen. I områden med såväl nybyggnation som äldre bebyggelse bevaras och utvecklas grönområden och mötesplatser men i vissa områden finns större utmaningar än i andra. I Partille bor 99,4 procent av invånarna i tätort (87,6 procent för riket) vilket innebär att bevarandet och utvecklingen av tätortsnära grönområden är av stor betydelse, vilket även uttrycks i flera fördjupade översiktsplaner för områden i kommunen. Kommunstyrelsen (det vill säga samhällsbyggnadskontoret och kommunkontoret) har i sin verksamhetsplan mål och indikatorer som syftar till att bidra till och följa upp utvecklingen inom detta område. Ambitionen är att följa området närmare under kommande år och utveckla metod för detta ändamål.

Att bevara och förädla gröns- och naturområden ger inte bara positiva effekter för djur- och växtliv. Det finns också tydliga samband och effekter mellan natur- och grönområden, fysisk aktivitet och psykisk hälsa. Partille kommun hamnar i Naturvårdsverkets undersökning ”Sveriges friluftskommun” på 32:a plats (av 217) i Sverige men framförallt har kommunen en positiv trend när det gäller utvecklingen av antal sammanlagda poäng i undersökningen de senaste fyra åren.

I Partille har 89 procent av de som går ut grundskolan behörighet till gymnasiet. Av de som börjar gymnasiet har 77,9 procent tagit examen inom fyra år vilket skapar goda förutsättningar för att antingen fortsätta studier eller att komma in på arbetsmarknaden. Trenden är oklar de senaste åren då effekterna av pandemin gör att det är svårt att dra definitiva slutsatser av statistiken.

En rik tillgång till ett varierat kultur- och fritidsliv har inverkan på såväl hälsa som välmående i allmänhet. En av utmaningarna för Partille kommun är att föreningsdeltagandet skiljer sig markant mellan våra kommundelar. I kommunen finns såväl områden som är bland de i Sverige med högst föreningsdeltagande, men också de med mycket lågt deltagande i såväl kultur- som fritidsaktiviteter. Det pågår dock ett arbete inom såväl förvaltningar som kommunövergripande för att minska skillnaderna mellan våra kommundelar. Även Partillebo stöttar ett antal föreningar där man har som krav att de ska arbeta enligt Hållbar förenings principer. Partillebo samarbetar även med SLS Göteborg (Svenska livräddningssällskapet) så 60 barn i Partillebos bostadsbeståndet under sommaren 2023 kunde gå i simskola, till reducerat pris, i Kåsjön.

Ett visst samarbete mellan kommunen och näringsliv kring hållbarhetsfrågor förekommer men det finns en stor utvecklingspotential inom detta område. Partille är en attraktiv plats för ett innovativt näringsliv. Trenden är att nyföretagandet i Partille ökar svagt över de senaste tre åren men har en lite annan utvecklingskurva än till exempel resten av Göteborgsregionen där utvecklingen var negativ mellan 2021 och 2022.

Tillväxtverkets index för livskvalitet, BRP+, visar att det finns goda förutsättningar för livsvillkor och livskvalitet i Partille kommunen. 2022 kommunindex för livskvalitet 62 (av 100) i Partille vilket är förhållandevis bra jämfört med andra jämförbara kommuner i närområdet. Det som går att konstatera är att det är stora skillnader mellan våra kommundelar i flera av områdena som utgör indexet och det är viktigt att följa utvecklingen framåt då 2022 är första året indexet mäts.

Ett robust och sammanhållet Partille

Partille är en kommun med hög trygghet och generellt sett goda förutsättningar. Men skillnader finns. Trots ett generellt sett högt valdeltagande har Partille en valkrets med mycket lågt valdeltagande, jämfört med rikssnittet, och valdeltagandet gick ner vid senaste valet. Ungas tilltro till vuxna är också låg i jämförelse med omkringliggande kommuner, något som också visar sig i skolenkäter, där unga saknar vuxna att anförtro sig till. På nationell nivå minskar tilliten i samhället, och Partille följer den trenden. Delaktighet, tillit och gemenskap är viktiga faktorer för ett robust och sammanhållet Partille. Många insatser görs redan, bland annat i arbetet med att fokusera på södra delarna av centrum, men arbetet behöver utvecklas och uthållighet i att skapa strukturer för tvärssektoriell samverkan behöver finnas för att skapa långsiktig förändring. Partillebos satsning ”Våga bry dig” är ett annat exempel på insatser under året som syftar till att öka tillit och trygghet. Partillebo har i satsningen utbildat medarbetare kring våld i nära relation och social isolering, samt uppmanat hyresgäster att bry sig om varandra.

Partille har en skolegregation med stora skillnader i genomsnittligt meritvärden för skolorna i Partille och det skapar skillnader i möjligheter till såväl hälsa som delaktighet i arbetslivet under resten av livet. Insatser görs för att minska skillnaderna i hur elever klarar skolan, bland annat genom satsningar på skolnärvaro är en fråga som arbetas med i Partille, bland annat genom fokusområdet fullföljda studier.

Segregationen visar sig också på mätning av såväl utbildningsnivå som ekonomiska förutsättningar där det skiljer sig mellan olika områden. Även bostadsområdets struktur vad gäller upplåtelseform visar en segregation. Det påverkar såväl sammanhållning som hur välintegrerade kommundelarna är. Även här görs insatser för att binda ihop områden, genom trygghetsskapande insatser och samhällsplanering som ska minska bostadssegregationen för att binda ihop olika kommundelar, ett arbete som visar effekt på längre sikt som behöver hållas i och utvecklas.

Motståndskraft och krisberedskap

En viktig del i ett robust samhälle är krisberedskapen och kraven att vara en robust kommun blir viktigare utifrån en osäker omvärld med klimatförändringar, med krig i närområdet och med konjunktursvängningar. I rankingar där kommuners motståndskraft jämförs, hamnar Partille högt upp när robusthets mäts utifrån befolkning, arbetsmarknad, utbildning, ekonomi och näringsliv. I rankingar av kommuners robusthet utifrån klimatanpassning så ligger Partille sämre till. Medvetenheten om behovet av klimatanpassningsåtgärder har ökat under senaste åren, bland annat utifrån omvärldsläget och tack vare att kommunstyrelsen inkluderat klimatanpassningsarbete som en indikator i sin verksamhetsplan. Arbetet behöver fortsätta utvecklas framåt. Utifrån läget i omvärlden pågår också arbete med att öka krisberedskapen och att öka kommunens motståndskraft, och även detta behöver fortsätta utvecklas.

Ett miljö- och klimatsmart Partille

På regional nivå visar Länsstyrelsens årliga miljömålsbedömning att vi utifrån nuvarande takt i omställningsarbetet kommer att lämna över miljöproblem till kommande generationer. Särskilt allvarligt är tillståndet för de mål som rör klimat och biologisk mångfald. Den biologiska mångfalden i regionen hotas främst av en intensiv mark- och vattenanvändning och högt exploateringsstryck. En utmaning framåt är också regionens ökade behov av el och elnätsutbyggnad, bland annat utifrån industrins utfasning av fossila bränslen.

I Partille går utvecklingen åt rätt håll gällande de geografiska utsläppen av växthusgaser. Likt samhället i stort går omställningen dock för långsamt och takten i arbetet måste öka. Den största delen av Partilles geografiska utsläpp av växthusgaser kommer från transportsektorn, men även byggnation, arbetsmaskiner, vägarbeten och industrins användning av produkter har en stor påverkan. Utöver de geografiska utsläppen finns också en stor klimatpåverkan genom vår konsumtion och våra inköp, här saknas dock idag bra statistik för kommunkoncernen. Från och med hösten 2023 ingår Partillebo i ”Utveckling av Allmännyttans klimatinitiativ”.

Partille kommun har ställt sig bakom Klimat 2030 och målet om en fossiloberoende region till år 2030. Under hösten antog Kommunstyrelsen 20 nya klimatlöften för genomförande 2024–2026. Klimatlöftena är konkreta, beprövade och beräknas ge stora utsläppsminskningar, bland annat kopplat till transporter, upphandlings- och inköpsarbetet samt byggnation, återbruk av byggmaterial och energieffektiviseringar. Genomförandet av klimatlöften berör hela kommunkoncernen och kräver i flera fall samverkan internt och externt för att nå resultat.

Samverkan mellan Partillebo och Partille kommun gällande hållbarhetsarbetet har stärkts, bland annat genom att en bilaga för hållbarhetsarbetet har tagits fram kopplat till hyresavtalet. Under året har Partillebo bland annat byggt i enlighet med klassningen miljöbyggnad Silver i Gökegård, med materialval med lägre klimatpåverkan och fokus på en låg energiförbrukning och att skapa förutsättningar för en hållbar livsstil. Det är ett positivt utfall gällande minskad energianvändning i både bostäder och lokaler under 2023, där arbetet med energieffektivisering kommer att växlas upp ytterligare framåt.

Under året har det skett ett omtag i kommunorganisationen i arbetet med att ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta, vilket är ett arbete som behöver fortsätta utvecklas framåt. Det är positivt utifrån att Partille i jämförelse med liknande kommuner ligger sämre till gällande just andel fossilfria personbilar i kommunorganisationen. Andelen elbilar i verksamheterna har ökat under året och Partille Energi fortsätter sitt arbete med att sätta upp publika laddplatser på strategiska platser i kommunen. Cykelfrämjande åtgärder har också varit i fokus, där Partille förbättrar sig kraftigt 2023 i Cykelfrämjandets kommunvelometer.

En stor del av den hållbara samhällsutvecklingen handlar om att hushålla med våra resurser, minska vårt avfall och att öka våra cirkulära flöden. Här pågår det mycket inom verksamheterna. Samtidigt finns en stor potential till fortsatta utvecklingssteg framåt. Flera verksamheter har under året sett över möjligheter till bättre källsortering och minskad användning av engångsprodukter, till exempel har ett övergripande arbete inletts för kommunens äldreboenden som kommer att växlas upp under 2024. Partillebo har också genomfört pilotprojekt i miljörum för ökad avfallssortering. Det pågående arbetet med införande av fyrfackssystem vid fastighetsnära insamling har också potential att öka invånarens materialåtervinning på sikt. Möbelåterbruket på Kniven för kommunkoncernens verksamheter har blivit mer känt under året, vilket lett till att fler möbler återbrukats. Det arbetet behöver bibehållas och stärkas. Vidare pågår kontinuerligt arbete för att utveckla och ställa relevanta miljö- och klimatkrav i prioriterade upphandlingar, bland annat har riktlinjer för miljökrav i entreprenader tagits fram. Särskilt fokus i arbetet med hållbara inköp och upphandlingar framåt behövs gällande inköpsorganisationen och uppföljningsarbetet.

Under hösten har en skogspolicy antagits. Under 2024 kommer en medarbetare med fokus på drift och skötsel av skogen att anställas. Partillebo har under 2023 fokuserat särskilt på utemiljöer för såväl ökad trygghet och trivsel som för biologisk mångfald och ekosystem.

Hur ligger vi till?

Nulägesbild utifrån nyckeltal och indikatorer

Nedan presenteras nuläge samt utveckling under de tre senaste mättillfällena utifrån nyckeltal och indikatorer, kopplat till det kommande hållbarhetsprogrammets förslag på utmaningar:

- Fullföljda studier
- Hälsosamma miljöer och livsvillkor
- Trygga miljöer
- Hållbar kompetensförsörjning
- Resurssmart samhälle
- Hållbara resor och transporter
- Hållbara bostäder och lokaler

Utmaning	Nyckeltal eller indikator	Utveckling de senaste mättillfällena		
Fullföljda studier	Andel elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, procent	2021	2022	2023
		87,9	86,9	89
	Skillnad i meritvärde åk 9 mellan skola med högst och lägst värde (antal poängs skillnad)	2021	2022	2023
		47,6	55,5	44,4
	Andel gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, procent	2021	2022	2023
		82,4	76,3	77,9
	Andel unga med förtroende för vuxna, procent	2020	-	2023
	67		68	
Andel som känner sig trygga i skolan, procent	-	2022	2023	
		73,8	73,8	
Andel elever åk 5 som upplever att det är så stökigt på lektionerna att det är svårt att koncentrera sig, procent	-	2022	2023	
		36	36	
Utmaning	Nyckeltal eller indikator	Utveckling de senaste mättillfällena		
Hälsosamma miljöer och livsvillkor	Sveriges friluftskommun, antal poäng	2021	2022	2023
		28,5	28,5	29,25
	Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv. 7–20 år	2020	2021	2022
		39,2	38,4	41,6
	Andel invånare 16–84 år stillasittande mer än 7 timmar/dag, procent	2020	2021	2022
		51	52	58,8
	Andel arbetslöshet 16–65 år årsmedelvärde, procent	2021	2022	2023
		5	4,1	3,8
BRP+ (livskvalitetindex)	-	-	2022	
			62	
Andel invånare med bra självskattat hälsotillstånd, procent	2020	2021	2022	
	74	74	75	
Andel ganska eller mycket ensam (ålder 65 +), procent	2020	-	2022	
	9		9	

Utmaning	Nyckeltal eller indikator	Utveckling de senaste mättillfällena		
Trygga miljöer	Andel invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, procent	2020	2021	2022
		25	27	26,3
	Andel valdeltagare i valkrets med lägsta valdeltagandet i kommunalval, procent	2014	2018	2022
		62,7	64,2	48,2
	Hur trygg känner du dig i det område du bor? Andel positiva svar	2017	2020	2022
		91	91	92
	Andel som känner sig trygga i sitt område där de bor, kommundel med lägst procentuell andel	2017	2020	2022
		82	84	83
	Andel elever i årskurs 8 som använt narkotika, procent	2020	-	2023
		7		5
Hållbar kompetensförsörjning	Andel barn i ekonomiskt utsatta hushåll, procent	2019	2020	2021
		4,5	4,4	4,0
	Andel barn i ekonomiskt utsatta hushåll i området med högst andel, procent	2020	2021	2022
		16,8	14,9	14,2
	Andel unga som varken arbetar eller studerar 16–24 år	2019	2020	2021
		5,3	5,3	5,4
Utmaning	Nyckeltal eller indikator	Utveckling de senaste mättillfällena		
		2020	2021	2022
Hållbar kompetensförsörjning	Personalomsättning i Partille kommun (%)	2021	2022	2023
		11,6	16,2	14,0
	Sjukfrånvaro i Partille kommun (%)	2021	2022	2023
		8,5	8,9	9
	Andelen som jobbar deltid (%), ska minska – Kommunens personalsystem	2021	2022	2023
		17	15	13
Hållbar kompetensförsörjning	Antal sökande/annons – statistik via Visma Recruit	2021	2022	2023
		90	40	46
Hållbar kompetensförsörjning	Ledtiden för rekrytering (antal veckor) - Statistik via Visma Recruit	2021	2022	2023
		54	55	54
Hållbar kompetensförsörjning	Andel som säger upp sig själva (andelen av totala personalomsättningen, ska minska) – Kommunens personalsystem	2021	2022	2023
		72,8	82,4	85,5

Utmaning	Nyckeltal eller indikator	Utveckling de senaste mättilfällena		
Resurssmart samhälle	Insamlat kommunalt avfall, totalt, kg /inv.	2020	2021	2022
		418	416	356
	Andel hushållsavfall som samlas in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel %	2020	2021	2022
		41	43	37
	Mängd matsvinn, gram matsvinn / serverat huvudmål, skola	2021	2022	2023
		60	59,5	51,5
Antal återbrukade möbler på Kniven som lämnats ut till verksamheter	-	-	2023	
			392	
Andel ekologiska livsmedel i kommunens egen verksamhet, andel %	2020	2021	2022	
	24	30	32	
Utmaning	Nyckeltal eller indikator	Utveckling de senaste mättilfällena		
Hållbara resor och transporter	Cykelväg i kommunen, kommunal, meter/inv.	2021	2022	2023
		1,9	2,0	2,1
	Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv.	2020	2021	2022
		505,1	506,7	518,1
	Fossiloberoende personbilar i kommunorganisationen, andel %	2020	2021	2022
7,9		6,3	10,1	
Antal poäng i Cykelfrämjandets kommunvelometer	2021	2022	2023	
	36	35,5	49,5	
Utmaning	Nyckeltal eller indikator	Utveckling de senaste mättilfällena		
Hållbara bostäder och lokaler	Solcellsanläggningar totalt, installerad effekt (MW)	2020	2021	2022
		2,42	3,97	6,01
	Bostäder förbrukning el, Partillebo, kWh/m2	2021	2022	2023
		44,29	39,50	40,04
	Lokaler förbrukning el, Partillebo, kWh/m2	2021	2022	2023
		71,40	71,40	63,66
Bostäder förbrukning värme, Partillebo, kWh/m2	2021	2022	2023	
	119,19	109,80	110,86	
Lokaler förbrukning värme, Partillebo, kWh/m2	2021	2022	2023	
	74,39	68,40	74,13	
Hållbara bostäder och lokaler ¹	Bostäder förbrukning vatten, Partillebo, m3 /m2	2021	2022	2023
		1,54	1,59	1,46
	Lokaler förbrukning vatten, Partillebo, m3 /m2	2021	2022	2023
		0,63	0,52	0,62
	Trångboddhet i flerbostadshus, andel procent	2020	2021	2022
		15	14,6	14,4
Trygghetsindex (Aktiv Bo-mätning, hyresgäster i Partillebos lägenhetsbestånd)	2020	-	2023	
	82,4	-	84,4	

¹ Förbrukning av el och fjärrvärme bostäder och lokaler för 2023 är inte normalårskorrigerad, och temperaturen var ca 4 % varmare 2022 i förhållande till 2023.

